

Academische Werkplaats Dementie

17 Initiatieven voor dementievriendelijke gemeenten

Dementie in het vizier

Wat wordt er door Nederlandse gemeenten eigenlijk georganiseerd voor mensen met dementie? En is dat bruikbaar voor de gemeente Krimpen aan den IJssel? Met deze vragen gingen twee studenten van de Hogeschool Rotterdam in het kader van de minor 'Oud in Eigen Huis' op onderzoek uit. Ze werken in opdracht van de Academische Werkplaats Dementie, die is verbonden aan de keten dementie Capelle en Krimpen aan den IJssel.

Door verwachte demografische ontwikkelingen in de komende jaren en de gevolgen daarvan voor de vraag om langdurige zorg en ondersteuning oriënteren vrijwel alle Nederlandse gemeenten zich op dit moment op de ondersteuning die ze moeten gaan bieden. Sommige gemeenten hebben al dementievriendelijke initiatieven ontwikkeld. Als doelstellingen worden daarbij genoemd:

1. Taboedoorbreking rond dementie
2. Een stem geven aan mensen met dementie in de gemeenschap
3. Deskundigheidsbevordering burgers in (vroeg-) signalering van dementie en in het omgaan met mensen met dementie
4. Ontmoetingen tussen mensen met dementie en hun mantelzorgers en overige burgers in eigen wijk, dorp of stad of leden van verenigingen mogelijk maken
5. Actieve participatie van mensen met dementie in de samenleving bevorderen
6. Respijtmogelijkheden bieden voor mantelzorgers van mensen met dementie
7. Vrijwilligersinzet bevorderen bij mensen met dementie

(Programmaad Zorgvernieuwing Psychogeriatric gemeente Bladel, 2012)

Naar die voorbeelden zijn de studenten op zoek gegaan. Hieronder zetten we ter inspiratie zeventien van de meest in het oog springende gemeentelijke initiatieven op een rij.

Voorlichtingsavond

De gemeente Drimmelen organiseert voor mantelzorgers en iedereen met belangstelling voor dit onderwerp een voorlichtingsavonden over dementie. De eerste voorlichtingsavond werd met een opkomst van ongeveer 200 mensen zeer goed bezocht. Een brede en laagdrempelige voorlichting is een mogelijke

verklaring voor het enorme succes. Naar aanleiding van dit succes worden er in de toekomst meer voorlichtingsavonden georganiseerd.

De Rabobank informeert

Binnen de gemeente Bladel houdt de lokale Rabobank voor haar leden een informatieavond over dementie. Tijdens deze bijeenkomst wordt algemene informatie gegeven over de aandoening. Ook zijn er notarissen aanwezig die uitleg geven over juridische zaken die geregeld moeten worden door, en later ook voor, mensen met dementie. Er wordt uitleg gegeven over wilsbekwaamheid en wat dit betekent voor bijvoorbeeld het opstellen van een testament. Welke stappen moeten mensen ondernemen om bijvoorbeeld hun testament aan te passen. Na deze avond is er gelegenheid tot uitwisseling van informatie en ervaringen.

Posters in Bladel

In de gemeente Bladel is met een posteractie aandacht geweest voor het doorbreken van het taboe op dementie. Beeldend kunstenaars die binnen de gemeente wonen en zelf te maken kregen met dementie zijn geselecteerd om schilderijen te ontwerpen. Zij schilderden hun beeld van de ziekte. Deze schilderijen zijn op posters afgedrukt en op allerlei plaatsen binnen de gemeente opgehangen, zoals bijvoorbeeld bij de bibliotheek, in bedrijven en in winkels. Op deze manier werd aandacht gevraagd voor dementie. Dementie werd onderwerp van gesprek

2 voorbeelden van posters, gemaakt door mensen met dementie, uit de gemeente Bladel

Dementie in het verenigingsleven

'Mantelzorgers binnen boord' is een project in de gemeente Drimmelen. Verenigingen in de omliggende gemeenten zijn eveneens bij dit project betrokken. Doel van dit project is dat verenigingen weten welke leden ook mantelzorger zijn van iemand met dementie. Daarmee hoopt men het taboe op dementie te doorbreken en aandacht te krijgen voor direct betrokkenen. Verenigingen gaan op uitnodiging van de gemeente met elkaar in gesprek over dementie. Er ontstaan ideeën over hoe mensen met dementie deel kunnen nemen aan het verenigingsleven en de rol van mantelzorgers. De gemeente begeleidt de verenigingen bij het uitwerken van de ideeën.

Om de mantelzorger te ontlasten zijn er bijvoorbeeld plannen om verenigingen te stimuleren activiteiten aan te bieden voor mensen met dementie. Op dit moment organiseert de gemeente Drimmelen bijeenkomsten met verenigingen om dit plan uit te werken.

Toneelvereniging

De gemeente Bladel werkt samen met een toneelvereniging. De toneelvereniging is gevraagd om een stuk op de planken te brengen over dementie. Doel van deze samenwerking is de aandoening bespreekbaar maken en burgers te informeren. Dit toneelstuk wordt geregisseerd door iemand die bekend is met dementie. Er zijn uiteindelijk tien voorstellingen die door deze vereniging worden gespeeld en er zijn al plannen voor uitbreiding.

Intergenerationeel koor

In de gemeente Geel (België) is een intergenerationeel koor actief. Mensen met dementie en hun mantelzorgers verzorgen samen met kinderen en kleinkinderen en andere inwoners een optreden. Mensen met dementie en hun mantelzorgers participeren in de gemeenschap door samen te zingen en generaties raken met elkaar in gesprek over de ziekte, waardoor taboes worden doorbroken.

Inwoners van de gemeente bezochten optredens van het koor. Het bleek een laagdrempelige manier om aandacht te vragen voor de aandoening en mensen met elkaar in gesprek te laten komen over het onderwerp. <http://www.youtube.com/watch?v=ATuzaMJmQdA>

Dementie op de middelbare school

De gemeente Bladel werkt samen met middelbare scholieren, en mensen met dementie. Scholieren maakten filmopnamen van hun gesprek met een dorpsgenoot met dementie. Tijdens informatiebijeenkomsten over dementie wordt de film vertoond. Doel is het vergroten van begrip voor de ziekte.

Dementie op de basisschool

In de Gemeente Geel (België) gaan basisschoolkinderen één of enkele dagen bij een verpleeghuis op bezoek. Samen met de inwoners van het verpleeghuis nemen kinderen deel aan allerlei activiteiten zoals knutselen. Kinderen leren omgaan met ouderen met dementie, waardoor ze hen beter leren begrijpen. Ze leren wat de ziekte is en wat het betekent om aan dementie te lijden. De gemeente wil dat het doorbeken van het taboe op dementie al op jonge leeftijd begint. Bewoners van het verpleeghuis gaan ook één of meerdere keren naar de basisscholen om samen met kinderen activiteiten uit te voeren.

Eerste Hulp Bij Dementie (EBHD)-koffer

De gemeente Drimmelen heeft een koffer te leen voor iedereen die te maken heeft met (beginnende) dementie. De koffer bevat veel informatie over dementie zoals bijvoorbeeld boeken, brochures, een DVD en een spel. De boeken zijn bestemd voor zowel mantelzorgers, mensen die ziek zijn, en kinderen. Het doel van deze koffer is informeren over dementie en de gevolgen ervan. Het gesprek met de geriater over de diagnose is vaak emotioneel met veel informatie. Mensen vinden het moeilijk om deze belangrijke informatie te onthouden (Stichting Welzijn & Ondersteuning). De koffer kan helpen om in de behoefte aan

informatie te voorzien.

Deze koffer is te leen bij de Stichting Welzijn Ouderen in het gezondheidscentrum en kan vijf weken, zonder kosten, geleend worden (Stichting Welzijn & Ondersteuning).

Met de informatie, die op deze manier ook beschikbaar is voor alle omstanders van direct betrokkenen, wordt ook het taboe op de aandoening doorbroken. De informatie helpt mensen om te begrijpen wat er met iemand met dementie gebeurt. Het boekje voor kinderen, maakt dementie ook voor kleinere kinderen al bespreekbaar.

Toegankelijke Website

Naast de informatie die wordt aangeboden aan de hand van informatie pakketten en bijeenkomsten, ontwikkelde de gemeente Bladel een website voor mensen met dementie en hun mantelzorgers. Met deze website hebben mensen toegang tot informatie en kunnen ze op zoek naar informele en formele zorg. De website is laagdrempelig en mensen kunnen gemakkelijk informatie opvragen. Informatie over vrijwilligers, zorg, welzijn en andere diensten binnen de gemeente Bladel, is via de website toegankelijk.

<http://www.bladel.nl/wonen-leven/dementie-om-niet-te-vergeten>

Dementie in beleid ; 'Meet and Match'

De gemeente Drimmelen organiseert een 'Meet and Match'-avond. Tijdens deze avond mogen mensen uit de gemeente een 'pitch' houden voor initiatieven die gericht zijn op de leefbaarheid, veiligheid en sociale betrokkenheid voor burgers in de verschillende omringende dorpen. 'Meet and Match' heeft als doel om maatschappelijke organisaties, plaatselijke middenstand en bedrijven bij het ontwikkelen van nieuwe initiatieven goed met elkaar te laten samenwerken. Tijdens deze 'Meet and Match' bijeenkomst kunnen de bewoners ook initiatieven inbrengen die de gemeente dementievriendelijker maken. De betrokkenheid bij dementie vergroot door dergelijke ontmoetingen. Bewoners werken samen met de gemeente, professionals en de burgemeester aan de uitwerking van dementievriendelijke ideeën

Hulp bij Vermissing

De gemeente Geel (België) ontwikkelde een vermissingsprotocol. Dit protocol wordt gebruikt als mensen met dementie dwalen. Het wordt samen met de politie opgesteld waardoor deze sneller en efficiënter kan zoeken. Gegevens over iemand met dementie worden in sommige gevallen opgeslagen in een database. Ook kan gebruik gemaakt worden van een papieren protocol. Gegevens worden altijd vastgelegd door de mantelzorger samen met de persoon met dementie. Vastgelegde informatie: naam, leeftijd, foto, adres en mogelijke locaties waar men kan zijn.

Hulpmiddelenbus

Om de bereikbaarheid van hulpmiddelen te vergroten, ook voor mensen die minder mobiel zijn, zet de gemeente Geel (België) de hulpmiddelen bus in. Deze bus heeft een groot assortiment aan hulpmiddelen aan boord, die veel door ouderen worden gebruikt. Door de bus bij burgers langs te sturen zijn

hulpmiddelen voor iedereen bereikbaar. Ook rijdt met deze bus iemand mee die advies geeft over inzet en gebruik van de hulpmiddelen. Het hulpmiddelenaanbod in de bus is gelijk aan dat van de thuiszorgwinkel.

Vervoer op maat door buurtgenoten

De mobiliteitscentrale in de gemeente Geel (België) is te vergelijken met 'Vervoer Op Maat' in Nederland, hoewel deze organisatie chauffeurs in dienst heeft. Bij de mobiliteitscentrale zetten vrijwilligers zich in om mensen te vervoeren. Dit wordt gedaan door buurtgenoten van mensen met dementie. De vrijwilligers brengen en halen mensen naar hun bestemmingen. Door deze ondersteuning bij vervoer hebben mensen met dementie de mogelijkheid om te reizen en waardoor zij actiever deelnemen aan het sociale leven. Zij zijn daardoor mogelijk ook minder eenzaam.

Zelfhulpgroepen

De gemeente Bladel ondersteunt ervaringsdeskundigen bij het organiseren van zelfhulpgroepen voor mensen met dementie en hun mantelzorgers. Ervaringsdeskundigen organiseren bijeenkomsten, soms met een bepaald thema, zoals . Het uitwisselen van ervaringen is het voornaamste doel van deze bijeenkomsten. De bijeenkomsten zijn toegankelijk voor iedereen die te maken heeft met dementie.

Maand van de dementie in bibliotheek Geel

Gedurende een maand wordt extra aandacht aan dementie besteed met tentoonstelling 'Vergeet dementie, onthou mens'. Er worden korte films rond dementie vertoond en er is een Leeskasteel voor mensen met dementie en kinderen.

Inloophuis

Op verschillende locaties in Nederland, waaronder in Amsterdam, is een inloophuis dementie. Het Amsterdamse initiatief heet het Odense huis. "Het Odensehuis is een vrijwilligersorganisatie die functioneert naast en met het professionele zorgaanbod". Het huis wordt gerund door mensen met dementie. Mensen met geheugenproblemen en dementie zijn welkom: "Het Odense huis geeft mensen met dementie een plek en een stem". Mensen kunnen er terecht voor steun, informatie en advies en voor activiteiten zoals samen koken. Ook worden er voor en door mensen met dementie lezingen georganiseerd en er wordt aan sport en bewegen gedaan. Het is een ontmoetingsplaats waar op een laagdrempelige manier informatie en ervaringen met lotgenoten kan worden gedeeld en uitgewisseld.

Colofon

April 2014

Kenniscentrum Zorginnovatie

Auteurs:

Laura Daeter

Jacomine de Lange

Met dank aan de geïnterviewde personen

Dhr. Lohuis, sociaal ontwerper

Mw. Luyckx, ouderenconsulente bij gemeente Geel en OCMW

mw. Veldhuizen, wethouder gemeente Bladel

Beleidsmedewerker welzijn van gemeente Drimmelen

En de studenten die het onderzoek uitvoerden

Anne Zebregs

Rutger Zevenhuijzen

In opdracht van:

Academische Werkplaats Dementie, 2014